

Църква „Св. Параскева Петка“

Сряда, 13 Януари 2021

Църква „Св. Параскева Петка“ – гр. Троян|

Църквата “Св. Параскева - Петка” се извисява в централната част на град Троян. Тя е най-старата църква в общината (с изключение на двете манастирски църкви в Троянския манастир). Построена е през 1835 година и е осветена на 14 октомври същата година. И до днес продължава да функционира като храм и паметник на културата и архитектурата.

Фасадата на църквата впечатлява дори и Феликс Каниц, който след посещението си в Троян я определя като “архитектурна красота на града”. По план църквата е псевдобазилика, с обширна и просторна и изцяло стенописана вътрешност.

От север църквата има широка входна врата, над която има арковидна плоча с издълбан релеф. На него е изобразен Свети Георги в два симетрично разположени мотива. Над врата има и плитка ниша, в която е нарисувана Света Петка. На южната страна има две врати, едната от които е за олтара.

Интерес предизвикват уникалните скулптурни корнизи на храма, върху които са изобразени архангели, гълъби, змии, дракон и т.н.. Върху каменните пластики личат следи от оцветяване с червена охра, което е било характерно за българското изкуство в периода 12 - 14 в.

През 1877 година Троян е опожарен, а сред малкото оцелели от огъня сгради е и църквата (може би благодарение на своите дебели 1.6 м. каменни стени). Всички нейни дървени части обаче изгорели - светия престол, иконостасите на олтара, владишкия трон, църковни книги и много летописни бележки, старинни ръкописи.

С волни пожертвования и труд троянци бързо възстановили своя храм. Новите дърворезби са създадени в периода между 1901 и 1934 г. Иконостасът е резбован от Методи Балалчев в стила на тревненската школа с множество растителни и животински мотиви. Стенописите в църквата са рисувани на два етапа - през 1911-1912 година от плевенските художници Йосиф Киш и Васил Бръшлянов и през 1936 година от Георги Желязков, Георги Богданов, Илия Пефев и Александър Давидов.

Несъмнен интерес представляват иконите от иконостаса. Предполага се, че най-старите (рисувани от възрожденския майстор Иван Попрайков, определян като един от най-изтъкнатите представители на барока в България) са подарени на храма от Троянския манастир. Останалите икони са дело на различни зографи – Пенчо х. Найденов от Троян, Рачо Тихолов от Габрово, Петко Илиев от Казанлък, Цаню Захариев от Трявна и др.

От 2013 г. в троянската църква се пази и една светиня, дарена от архиепископа на Яш и митрополита на Молдова и Буковина Теофан – чудодейните одежди на Света Петка Търновска (Българска).

Св. Петка се ползва с изключителна почит сред българския народ и е почитана като негова небесна закрилница. До края на Второто българско царство мощите на светицата са били в Търново, в последствие са пренесени във Видин и Белград, а от 1641 г. са положени в храма "Свети три Светители" в румънския град Яш.

От 1989 г. насам съществува традиция мощите на светицата да бъдат преобличани няколко пъти в годината, а свалените от тях одежди да бъдат дарявани на църкви, чиито патрон е Св. Петка.